תוכן עניינים

פרק א': מבוא 1
פרק ב': הערעור וסדרי הדין - תקנות קלב עד קנג לתקנות הדיון 3
1. ערעור על פסק-דין והחלטה 3
2. ערעור ברשות ותנאים לערעור 4
3. נימוקי ערעור, ויתור על זכות ערעור וחומר שלא היה לפני בית-הדין הפוסק 5
4. המועד הגשת ערעור 7
5. ארכה להגשת ערעור 8
6. דרך הגשת ערעור, נימוקי ערעור, ויתור על זכות ערעור וחומר שלא היה לפני בית-הדין הפוסק 9
7. סיכומים בכתב, שמיעת מורשה, סדר שמיעת הערעור, אי-הופעת בעלי הדין, הבאת עדים והוכחות ופסק-דין 13
8. מה תוקפה, ההלכתי או החוקי, של החלטת בית-דין קמא בעניין חלוקת קצבת הילדים בין ההורים, החלטה שלפי מהותה היא החלטה סופית ולא-זו-בלבד אלא שעניינה הוא פסיקה בדיני ממונות הצריכה להיות על-פי דין תורה "בשלושה", אך ניתנה למרות זאת בדן יחיד? 14
9. מתי נכון להכריע בערעור על יסוד כתבי טענות ללא דיון פרונטלי בהתאם לתקנה קמח לתקנות הדיון? 17
10. תנאי הסמכות הבין-לאומית של בית-הדין בהתאם לסעיף 1ב4 לחשבד"ר 20
11. בקשת רשות ערעור בנושא סמכות, שהוגשה באיחור ואין למבקש רצון כן לברר את התביעה בשום ערכאה אחרת 22
12. דחיית ערעור בעניין פסלות דיין 26
13. דחיית בקשת פסלות דיין שעילותיה טענות עובדתיות כוזבות 37
14. קבלת עדות יועץ נישואין שלא בפני בעל דין 47
15. הסמכות לדון - ולו אגב גררא, במישור שבין צדדים שחלוקת רכושם נידונה בבית-הדין - בשאלת בעלותם בנכס הרשום על-שם צד ג' - אימתי? 52
16. טענת חוסר סמכות לאחר התדיינות בסעד זמני דחוף בתקופת עיכוב הליכים ולאחר הסכמה קודמת בדבר מקום הדיון 62
17. התניית ערעור בהתחייבות המערער לתשלום הוצאות ככל שייידחה ערעורו ולפי שיקול-דעת בית-הדין גם כשמעיקר דין תורה אינו חייב בהן 63
18. בקשת רשות ערעור על החלטה הקובעת כי המשיב הקדים את המבקשת בפתיחת תיק יישוב סכסוך 66

19. הסכמה לדון בדיין יחיד מאפשרת מתן החלטה מהותית לאור הדיון שהתקיים 69
20. מחוייבות בית-דין אזורי להוראות בית-הדין הגדול - היקף סמכות בית-הדין הגדול להעביר הליך מבית-דין אזורי אחד למשנהו והשיקולים בהפעלתה..... 71
21. היכרות מוקדמת העשויה להיות עילת פסלות, לעומת הכרת התנהלות הצדדים וההתרשמות מהם בתוך ההליך..... 84
22. הכלל הפרוצידורלי הוא כי כל ערעור מצריך תיק בפני עצמו ותשלום אגרה כדין. בהליכים משפטיים לא נהוגים מבצעי "שניים במחיר אחד". והואיל וכך ככל שמבקש המערער כי אכן נדון במועד הדיון בעניינים נוספים שנכללו בפסק-הדין, מלבד חלוקת הרכוש, עליו לפתוח תיקים מתאימים נוספים 97
23. חובתו של בית-דין אזורי לפעול על-פי הוראות בית-הדין הגדול - יסודותיה בדין, חיוניותה וחריגיה..... 97
24. אי-היכולת לערער על החלטת נשיא בית-הדין הגדול לאשר העברת הליך מבית-דין אזורי אחד למשנהו או על החלטת בית-דין אזורי, המחוייב לה, הנגזרת ממנה 129
פרק ג': צוואה 137
1. תוקפה של צוואה ברכוש שאינו של המוריש לפי חוק 137
2. לא ניתן לחרוג מחלוקה הנסמכת על-פי דין תורה, אלא-אם-כן קיימת צוואה כשרה שנכתבה ונחתמה כדת וכדין על-פי ההלכה או מחילת והסכמת כל היורשים 157
פרק ד': הכתובה 159
1. האם טעה בית-הדין בקביעתו שהמערערת קיבלה במסגרת הסכם חלוקת הרכוש יותר מהמגיע לה על-פי דין-תורה ומשכך אינה זכאית לקבל כתובה ופיצוי? 159
2. חיוב כתובה למרות התנהגות חריגה של האישה..... 164
3. הסכם קדם נישואין שנאמר בו שמעבר להסכם לא תהיינה תביעות - האם שולל את כתובת האישה?..... 165
פרק ה': גירושין..... 191
1. האם בית-דין יכול לסדר גט כאשר האישה הגישה תביעת נזיקין נגד בעל?..... 191
2. אימתי ייחשב מועד הקרע בין הצדדים? 193
3. צדק בית-הדין האזורי שאין לחייב את האישה להתגרש עד שהבעל יתפשר עימה ויפצה אותה..... 195
4. בית-הדין לא מצא מקום לשנות מפסיקתו של בית-הדין האזורי כי על הצדדים להתגרש זמ"ז והבעל חייב בכתובתה 197

5. היה מהראוי שהבעל יציע וייאות לטיפול זוגי אצל מומחה בנושא או לחילופין לבקש בדיקה פיזיולוגית כמקובל בזוג בראשית נישואיו שנתקל בבעיות מהסוג הזה 201
6. כאשר בית-הדין מבקש להשתמש במנהג פיצויים בגירושין, שנהגו בו בתי-הדין, עליו להיות צמוד לאופן ולתנאים שבמסגרתם פעלו ונהגו ואין לכך במנהג אלא חידושו, מה שנהגו בו בפועל 210
7. ערעורו של הבעל על פסק-הדין שמצב הפירוד בין הצדדים שנמשך כשלוש וחצי שנים לא נשמעה זעקת הבעל שנמצא מעוגן עקב סירובה של האישה להתגרש ובית-הדין בדחותו את תביעת הגירושין מנציח מצב זה של עגינות 211
8. יש לראות בקידושין ונישואין שנעשו על-ידי רב קונסרבטיבי משום ספק קידושין 230
9. הבעל קידש בטבעת שנקנתה על-ידי אם האישה. במעשה זה יש בו כדי לבטל הקידושין, או לפחות שיהיו רק קדושי ספק 230
פרק ו': חלוקת רכוש 231
1. האם יש לבטל הסכם החלוקה בדירה שנחתם בבית-הדין בשל הטענה כי הופעל על האישה אונס ישיר? 231
2. ערעור על החלטת בית-הדין הרבני האזורי בענייני רכוש - דחייתו 240
3. טענות הבעל על מרידת ובגידת האישה הינן טענות בעלמא שלא הוכחו בשמץ של ראיה, ועל-כן אין להפסיד לאישה את חלקה בדירה 255
4. חלוקת הרכוש שבין שני הצדדים בהתאם להסכמתם לדון על-פי חוק יחסי ממון 255
5. האם על-פי ההלכה אי-רישום דירה בטאבו מעכב את הקנין או הבעלות? 268
6. איזון שווי עסק שערכו תלוי מוניטין שנצברו הודות לפועלו של בעליו 271
פרק ז': צווי הגבלה מכוח חוק בתי-הדין הרבניים (קיום פסקי-דין של גירושין) 283
פרק ח': שלום בית 291
פרק ט': מתנה 295
פרק י': מזונות 309
1. חיוב אב במזונות בהיותו במאסר 309
2. לאור מצבו הכלכלי של הבעל, יש לשנות את פריסת התשלומים ולהפחית את התשלום החודשי 325
3. היעדר סמכותו של בית-הדין לפסוק מזונות לילדים בגירים 340
4. מזונות כסעד דחוף בתקופת עיכוב ההליכים היא "החלטת ביניים", זמנית, המצויה בסמכות דיין יחיד 354
5. סמכותו וחובתו של בית-הדין לפסוק מזונות בהתאם לשיקול-דעתו ההלכתי העצמאי באופן בלתי-תלוי 358

6. דמי מעון ומטפלת, דמי שימוש ברכב 368
פרק י״א: הסכם גירושין.....371
1. ערעור על החלטת בית-הדין הרבני אשר נעתר לבקשת כונסת נכסים שנתמנתה על-פי הסכם גירושין, למתן הוראות לנקיטת פעולות שונות לצורך מכירת בית הצדדים 371
2. יש לראות ההסכם גירושין כמחייב גם לפני הגירושין ולא שייך דין השטאה בדומה לדין טול דינר והעבירני דאין לו אלא שכר - הערעור נדחה 377
3. תוקפו של הסכם מכר שנכרת על בסיס שמאות לצורך משכנתה ללא שימת לב להבדל בינה לבין שמאות מחיר שוק 379
פרק י״ב: היתר נישואין.....395
פרק י״ג: עניינים שונים.....401
1. תקנה קל״ד לתקנות הדיון בבתי-הדין הרבניים בישראל מסמיכה את בית-הדין הרבני הגדול ״לפי שיקול-דעתו, להתנות את הגשת הערעור בהפקדת ערבויות מתאימות״. פסיקתו של בית-משפט הדגישה לא אחת כי הפעלת סמכות זו צריכה להיעשות בסבירות ובמידתיות, ובהתחשב בזכויותיהם של בעלי הדין, ובכלל זה זכות הגישה לערכאות 401
2. תקנה קל״ב(1) לתקנות הדיון - ערעור בזכות - לא נפל כל פגם בסיווג החלטת בית-הדין הרבני האזורי - אשר קבע כי הסכום השנוי במחלוקת אינו בר איזון - ככזו הטעונה רשות ערעור, וכפועל יוצא מכך גם לא נפל כל פגם בקביעה כי חלף המועד להגשתה. אין מדובר בהחלטה ״הגומרת את הדיון באופן שלא יינתן עוד פסק-דין״ שאז הערעור עליה הוא בזכות כקבוע בתקנה קל״ב(1) לתקנות הדיון 401
3. תקנה קל״ב לתקנות הדיון - סעד חלופי - העתירה דנן מופנית נגד החלטות בית-הדין הרבני האזורי, וזאת מבלי שהוגשה ביחס אליהן בקשת רשות ערעור לבית-הדין הרבני הגדול בהתאם לתקנה קל״ב לתקנות הדיון. בנסיבות אלה, וגם כאשר לא נעלם מעיינינו הקושי שההחלטות מעוררות בשים-לב להוראות סעיפים 4(א) ו- 5 לחוק, לא ניתן להיעתר לניסיון העותר ״לעקוף״ את הליכי הערעור הקבועים בדין לשם השגה על החלטותיו של בית-הדין הרבני האזור 401
4. החלטה הדוחה בקשה לדיון מחדש, הינה לפי טיבה, החלטת ביניים (הדומה למקבילתה האזרחית - ״החלטה אחרת״), משום שהיא טפלה לפסק-הדין העיקרי, וממילא, ניתן היה לדון בה בדן יחיד 402
5. בית-משפט זה אינו יושב כערכאת ערעור על החלטות בתי-הדין הרבניים, והתערבותו בהן תיעשה במשורה ובמקרים קיצוניים בלבד של חריגה מסמכות, סטיה מהוראות החוק, פגיעה בעקרונות הצדק הטבעי או כשנדרש סעד מן הצדק - המקרה דנן רחוק מלבוא בגדרי מקרים חריגים אלה 402

6. הליך "סתירת הדין ודיון מחדש" מוסדר בפרק יד לתקנות הדיון. בהתאם לתקנות אלה, הליך כאמור יכול להתקיים הן ביוזמת בית-הדין והן לבקשת בעל הדין. בעוד שביחס לחלופה הראשונה קובעות תקנות הדיון, כי מקום בו חושש בית-הדין שטעה בפסק-דינו עליו לזמן את הצדדים לבירור נוסף (תקנה קכח); הרי כאשר ההליך מתנהל לבקשת בעל הדין - אין חובה לקיים דיון עובר לדחיית הבקשה. כך, תקנה קל לתקנות הדיון שעניינה "הדיון בבקשה" קובעת כי "בית-הדין ידון בבקשה מבלי לשמוע שום צד ויחליט אם יש לדחות את הבקשה או שיש להזמין את הצדדים לדיון בבקשה". מכאן שבית-הדין רשאי לדחות בקשה לסתירת הדין מבלי לקיים בה דיון פרונטלי.....402
7. בעניינו מדובר בהחלטה של בית-הדין האזורי להיעתר לבקשת האישה למחוק את תביעתה. החלטות מן הסוג בו עסקינן מצויות תחת סמכותו של בית-הדין, ומסורות לשיקול-דעתו הרחב. בעתירתו לא הציג העותר כל טענה המלמדת על חריגה כלשהיא מסמכות, או על כל פגם אחר שיש בו כדי להצדיק התערבות בשיקול-דעתו של בית-הדין הרבני 402
8. הערכאה הדנה בתיק והחשופה לפרטיו היא המכירה את המשמעות של חשיפת המידע - ההשפעה על ההליך המשפטי שלפניה או השפעות אחרות, ולפיכך היא אשר נדרשת על-פי חוק לאשר את חשיפת הפרטים "אם יראה כי למבקש יש ענין צודק בדבר" 403
9. דוגמאות פסיקה נוספות.....403